

Lichaamscontact en seksualiteit tijdens uw hematologische behandeling

azdelta

Uw ziekenhuis.

Inhoud

Uw behandeling met chemotherapie	4
Een stamceltransplantatie als behandeling	6
Wat bij afstoting?	7
Uw behandeling met immunotherapie	8
Verdere medicatie	8
Terug naar huis	8

© AZ Delta
Deze uitgave mag in zijn geheel noch gedeeltelijk worden gekopieerd, of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Beste patient

Deze informatiefolder is bestemd voor elke patiënt die behandeld wordt voor een hematologische kwaadaardige aandoening. Per behandeling wordt vermeld welke impact kan verwacht worden op uw seksuele gezondheid. Niet enkel voor u als patiënt, maar ook voor uw partner kan dit van belang zijn.

Uw behandeling brengt een aantal nevenwerkingen met zich mee. Veel van deze bijwerkingen zoals bijvoorbeeld mondproblemen, eetlust of misselijkheid worden dagelijks bevraagd. De impact op lichaamscontact en seksualiteit is echter niet altijd evident om te bespreken. Het gaat immers om een aspect uit de privésfeer. De gevolgen voor de seksualiteitsbeleving zijn op zich niet levensbedreigend, maar kunnen wel een impact hebben op uw emotionele, psychische en fysieke beleving. Niet enkel fysieke nevenwerkingen hebben gevolgen op seksualiteit, maar ook stress, angst of vermoeidheid. Problemen rond vruchtbaarheid of fertiliteit kunnen ook hun effect hebben op de zin in seksualiteit.

Aangezien behandelingen voor hematologische aandoeningen meestal langdurig zijn is het belangrijk dat u, met of zonder partner, op de hoogte bent van wat dit kan betekenen.

De dienst oncologie - hematologie

Uw behandeling met chemotherapie

Wat betekent dit voor vrouwen?

De meest frequent gebruikte chemotherapie bij hematologische aandoeningen kunnen bij vrouwen vaginale droogheid teweegbrengen, en een verminderde zin in vrijen. Chemotherapie kent een invloed op de hormoonspiegels, waardoor menopauzale klachten kunnen optreden, zoals vermoeidheid, veranderde menstruatie en warmteopwellingen.

Slijmvliezen die gevoelig zijn aan ontstekingen door chemotherapie, kunnen het mondslijmvlies zijn, de maag-darmslijmvliezen, maar ook de vaginale slijmvliezen. Dit kan zich uiten in pijn, jeuk en irritatie.

Wat betekent dit voor mannen?

Problemen die vaak voorkomen zijn erectieproblemen en een verminderde zin in vrijen. Door de invloed op de hormoonspiegels kunt u last hebben van vermoeidheid en warmte- opwellingen.

Verdere gevolgen na het toedienen van chemotherapie

Bij het krijgen van chemotherapie, is het hoogstwaarschijnlijk dat lichaamsvochten hierdoor besmet raken. Dit zijn onder andere speeksel, vaginaal vocht en sperma. Om te voorkomen dat uw partner met chemotherapie in aanraking komt, wordt het gebruik van een condoom aangeraden, dit tot 7 dagen na het einde van uw chemokuur. Hier moet u ook rekening mee houden bij orale bevrediging. Masturbatie is geen probleem.

Wanneer u chemotherapie toegediend krijgt, wordt verwacht dat uw witte bloedcellen en bloedplaatjes sterk dalen. Te weinig witte bloedcellen betekent dat er erg weinig weerstand is tegen infecties, te weinig bloedplaatjes betekent een gevaar

voor bloedingen.

Binnen de periode dat het aantal neutrofiele witte bloedcellen minder dan 500 per microliter bedraagt, en de bloedplaatjes minder dan 10 000 tot 20 000 per microliter, wordt geslachtsgemeenschap niet verboden. U moet er zich wel van bewust zijn dat het echter problemen kan veroorzaken.

Opname isolatie-eenheid

Bepaalde behandelingen vragen om een opname op de isolatie-eenheid. Het is niet eenvoudig om net tijdens die emotioneel moeilijke periode uw naasten niet te mogen aanraken. Toch wordt het afgeraden om lichamelijk contact te hebben tijdens dit verblijf, net vanwege uw sterk gedaalde weerstand en hoge vatbaarheid voor infecties. Er is een beperking van het aantal bezoekers. Zieke kinderen en/of volwassenen worden niet toegelaten. Het wassen en ontsmetten van de handen is verplicht minstens bij aanvang van het bezoek. Bij een eerste bezoek zal een verpleegkundige van de afdeling deze personen daarin begeleiden.

Nevenwerkingen behandeling

Andere nevenwerkingen van chemotherapie kunnen niet bevorderlijk zijn voor uw lichaamsbeeld en zin in intimiteit. Deze veranderingen kunnen haarverlies zijn, men krijgt te maken met diarree, een ontsteking van het mondslijmvlies, koorts, vermoeidheid, pijn, een gewichtstoename tijdens uw chemokuur en een afname van uw gewicht achteraf. Deze gevolgen zijn meestal van voorbijgaande aard. U kunt uw klachten of problemen gerust melden aan uw hematoloog, verpleegkundig consulent die u begeleidt of verpleegkundige van de afdeling, zodat samen naar een gepaste oplossing kan gezocht worden. Ondersteunende medicatie kan al een verlichting van de klachten bieden en ervoor zorgen dat u meer ontspannen bent en kunt genieten van intimiteit.

Een stamceltransplantatie als behandeling

Soms is een stamceltransplantatie noodzakelijk. Dit vraagt om een opname op de isolatie-eenheid met het in acht nemen van bepaalde maatregelen, zoals eerder beschreven. Voorafgaand krijgt u een chemokuur, al of niet samen met radiotherapie of bestraling. Dit houdt een totale lichaamsbestraling (total body irradiation = TBI) in. De combinatie van chemo- en radiotherapie veroorzaakt een onderdrukking van uw immuunsysteem, wat een verhoogde vatbaarheid voor infecties betekent. Er kunnen tijdelijke problemen op seksueel vlak optreden.

Wat betekent dit voor vrouwen?

Afhankelijk van de hoeveelheid totale lichaamsbestraling kan haarverlies over het hele lichaam met zich meebrengen, wat een verandering van het lichaamsbeeld kan geven. Door schade aan de eierstokken worden de hormoonspiegels beïnvloed. Hierdoor is er een grote kans dat u menopauzale klachten of overgangsklachten gewaarwordt. Symptomen hiervan kunnen warmteopwellingen zijn, vermoeidheid en verminderde zin in vrijen.

Wat betekent dit voor mannen?

Vaatschade door bestraling ter hoogte van de geslachtsdelen betekent een verminderde bloedtoevoer naar de penis toe, wat erectiestoornissen met zich meebrengt. Er is haarverlies over het hele lichaam, wat maakt dat het lichaamsbeeld beïnvloed kan worden.

De geslachtshormonen worden beïnvloed, waardoor u een verminderde zin in vrijen kunt ondervinden, warmteopwellingen en vermoeidheid.

Wat bij afstoting?

Na een allogene stamceltransplantatie (van een vreemde donor), kan het gebeuren dat de donorcellen u als ontvanger afstoten ('graft-versus-host disease'). Wanneer dit laattijdig voorkomt, vanaf 100 dagen na transplantatie, dan kan dit klachten geven ter hoogte van de geslachtsdelen. Dit wordt genitale afstoting genoemd.

Wat betekent dit voor vrouwen?

Vrouwen kunnen hierdoor roodheid en pijn ter hoogte van de vulva bemerken. Dit kan in een verkleving van de vaginale slijmvliezen resulteren.

Wat betekent dit voor mannen?

Als man kunt u ondervinden dat er een ontsteking van de eikel optreedt, waarbij u pijn en klachten bij het plassen ondervindt.

In beide gevallen is het erg belangrijk dat u dergelijke klachten vroegtijdig meldt aan uw hematoloog, een specifieke behandeling voor vrouwen kan hier voorgesteld worden. Op deze manier kan u eventueel doorverwezen worden. Bij vrouwen is dit naar de gynaecoloog, bij mannen naar de dermatoloog. Indien gewenst kunt u ook bij een seksuologe terecht.

Frequent gebruikte medicatie bij afstoting zijn corticoïden ('cortisone'). Langdurig gebruik van deze medicatie kan een vermindering van de spiermassa betekenen, een voller gelaat of een fragiele huid. We beseffen dat dit emotioneel en psychisch zijn impact heeft. Aarzel niet om iemand van het team aan te spreken als dit moeilijk ligt en u hierover wilt spreken.

Uw behandeling met immunotherapie

In sommige gevallen wordt beslist immunotherapie toe te dienen, al of niet in combinatie met chemotherapie. Deze behandeling kan zorgen dat u zich griepachtig en vermoeid voelt.

Wat betekent dit voor vrouwen?

Als vrouw kunt u last hebben van gezwollen en droog vaginaal slijmvlies.

Wat betekent dit voor mannen?

Mannen kunnen verminderde zin in vrijen en erectiestoornissen ondervinden.

Verdere medicatie

Naast uw effectieve behandeling worden nog verschillende andere soorten medicatie opgestart. Dit kan preventief zijn, of net ter ondersteuning van bepaalde klachten. Deze kunnen elk hun invloed of neveneffecten hebben. Bijvoorbeeld groeifactoren die zorgen voor aanmaak van witte bloedcellen kunnen spier- en botpijn veroorzaken. Indien u hier ongemakken door ondervindt waardoor u zich moeilijk kunt ontspannen om te genieten of aan intimiteit toe te komen, dan kunt u dat steeds bespreken met uw hematoloog.

Terug naar huis

Wanneer het moment komt dat u naar huis mag, dan is lichamenlijk contact zeker niet verboden. Als u hier klaar voor bent of behoefte aan hebt, dan is seksualiteit toegestaan. Wanneer u weet dat uw witte bloedcellen of bloedplaatjes te

laag staan zoals eerder beschreven, dan bent u veel vatbaarder voor infecties en bloeding. Geslachtsgemeenschap is toegestaan maar u moet zich bewust zijn van deze gevaren.

Hulpmiddelen

Voor vrouwen kan een eenvoudige hulpmiddel zoals glijmiddel of een vaginale bevochtiger zinvol zijn bij vaginale droogheid. Deze middelen zijn ook beschikbaar via online-apotheken. Indien mannen te maken krijgen met erectiestoornissen, dan zijn verschillende opties mogelijk, afhankelijk van het specifiek probleem. Dit kan besproken worden met uw hematoloog, die u indien nodig doorverwijst naar de uroloog of endocrinoloog.

Het is net tijdens deze periode van ziek zijn dat men behoefte heeft aan knuffelen en nabijheid. Weet dat wanneer de zin in vrijen u ontbreekt, er ook andere waardige alternatieven zijn. Seksualiteit kan meer zijn dan enkel het vrijen op zich. Knuffelen, kussen of strelen kunnen hier voorbeelden van zijn. Soms is het wat zoeken naar wat voor u op dat moment het meest comfortabel is.

Emotioneel en psychisch

Niet enkel voor uzelf, maar ook voor uw partner heeft uw behandeling gevolgen. Het is goed dat, zo dit kan voor u, uw partner op de hoogte is van deze gevolgen. Emotioneel en psychisch is het ook voor hen moeilijk dat hun naaste door een moeilijke periode gaat. Als koppel gaat u hier meestal samen door. Als de partner weet welke impact de behandeling heeft, dan kan men hier ook rekening mee houden. Men weet wat kan en mag, of waar men juist moet op letten. Samen kan besproken worden wat haalbaar is of wat moeilijk ligt. Als u dit wenst is doorverwijzing naar de seksuoloog mogelijk. Als u zelf of samen met uw partner relationele of seksuele problemen ervaart, dan kunt u zich steeds richten tot het hematologisch team.

Notities

A series of 20 horizontal dotted lines for taking notes.

Handwriting practice lines consisting of 20 horizontal dotted lines.

Contact

Secretariaat hematologie

t 051 23 73 22

e secr.hematologie@azdelta.be

Transplantcoördinator hematologie

Evelyne Dewulf

t 051 23 38 86

e evelyne.dewulf@azdelta.be

Verpleegkundig consulent hematologie

Stephanie Vandenbussche

t 051 23 75 08

e stephanie.vandenbussche@azdelta.be

Psychologe

Delphine Verbrugghe

t 051 23 72 45

e delphine.verbrugghe@azdelta.be

Seksuologe

Joke Corneillie

t 051 23 38 80

e joke.corneillie@azdelta.be

Afdeling hematologie

hoofdverpleegkundige Lydie Verfaillie

t 051 23 75 74

e afd.hemato@azdelta.be

Artsen

Dr. Dries Deeren

Dr. Lien Deleu

Dr. Caressa Meert